

Vad innehåller läromedlet?

Läromedlet Teknik i köket – köksredskap utgår från tolv köksredskap som vi ofta använder i vardagen. Redskapen är utvalda för att representera olika material, mekanismer och användningsområden. Läromedlet ger eleverna möjlighet att undersöka, upptäcka och samtala om tekniska lösningar och begrepp.

Lärrarhandledning

I lärrarhandledningen finns kluringar, faktatexter, samtalsbilder, ordbilder och kommunikationskortor. Här hittar du också underlag som kan användas för utvärdering. I lärrarhandledningen beskrivs hur ni kan arbeta med övningarna i elevboken och du får också tips på hur ni kan arbeta vidare med teknik i vardagen.

Elevbok

I elevboken arbetar eleven med uppgifter som handlar om de olika köksredskapen. Uppgifterna för varje köksredskap sträcker sig över två uppslag och upplägget är detsamma för alla redskapen. Övningarna kan lätt anpassas utifrån den elev eller de elever som ska arbeta med materialet. Bredvid uppgifterna finns symboler som visar vad eleven ska göra: kryssa, färglägga, klippa, klistra, rita eller skriva. I elevboken finns även klippark med bilder på redskapen. Här finns också bilder som visar när redskapen används och vad resultatet blir.

Lärrarhandledning och elevbok.

De tolv köksredskapen:

- visp
- kniv
- osthyvel
- durkslag
- brödkavel
- sax
- potatisskalare
- stekspade
- slev
- vitlökspress
- rivjärn
- kökstång

Kluring

För att stimulera elevernas fantasi följer det med en kluring till varje köksredskap. En kluring har fyra ledtrådar som hjälper eleverna att gissa vilket redskap som ni ska arbeta med.

Den kan vara liten eller stor.
Den kan behöva el.
Den blandar ingredienser och gör det luftigt.
Du behöver den när du bakar sockerkaka.

Kluring

Faktatexter

Till varje köksredskap finns också två olika faktatexter. De längre faktatexterna är riktad till dig som pedagog. De är skrivna för att ge stöd till mer innehållsrika och intressanta samtal med eleverna. De korta faktatexterna är riktade till eleverna. De är skrivna med enkla ord i korta meningar, och kan användas som lästräning. Genom faktatexterna får eleverna lära sig om redskapens utseende, egenskaper, material, konstruktion och användningsområde. Eleverna får även en inblick i redskapens historia och större förståelse för den teknik som används idag.

Visp

Vispen rör om och arbetar in luft i olika vätskor. Detta har gällit sedan vispen uppfanns. Dess utseende, däremot, har förändrats under tidens gång. Ty i begynnelsen var vispen ... en påse.

På stenåldern hade man inga vispar som vi känner dem idag, men ville inte vara utan smör bara för den sakens skull. I stället förvarade man sin grädd i skimpåsar, som man skakade för att vispa grädden till smör. Det var ett annat sätt att uppnå samma sak som vi gör idag, med vispen – ordet att "vispa" betyder ungefär "att slå".

På vikingatiden började man tillverka vispar av björkris. Till en början användes vispen vid kokning av sälling och andra tunnare maträtter. Den kunde även användas för att ysta ost, skälla gräddor från mjölk eller vispa blod vid slakt. Därför vispar hade dock sina begränsningar – när man skulle röra om i sjöckare mat, lit säga gröt, föreslog inte den kläna rövispen. Istället använde man en ockvåstad och barkad träsko, tillverkad av en kvistad eller tjock trästicka, och till formen lik en förkrympt åra.

Längre fram i historien började man tillverka vispar av stål i olika utföranden, till exempel spiralvispar och ballongvispar. Nästa steg i vispens utveckling blev den hand-vevade modellen, med två vispar som roterade åt olika håll när användaren roterade vevet med handkraft. Principen förfinades sen med den motordrivna elvispen, det givna förstavalet för den bekväme hemmavisparen av idag.

Det kan dock vara mödan värt att fördjupa sig i det fulla utbudet av vispar, då olika vispar är bra till olika saker. Är du i första hand ute efter att blanda, till exempel när du arbetar med en lite tyngre smet? Då är elvispen ett utmärkt val, och gärna med grövre stänger i själva vispavudet. Om du däremot vill åstadkomma något fluffigt är något annat. Här är nyckeln till framgång att arbeta in mycket luft i smeten, och då vill du ha en visp med tunna trådar. Till exempel rostfri staltråd, lindad i spiral. När du vispar slår vispen mot vätskan och skapar små luftbubblor. Luftbubblorna blandas sedan in i vätskan och ger den en luftigare och fluffigare konsistens. Särskilt goda chanser att lyckas får du om du använder en rymlig skål eller burke, så att vispen kan röra sig stort och fritt.

33

Faktatext till pedagogen.

Durkslag

Ett durkslag är en typ av sil.
Den är formad som en skål
och har hål i botten och på sidorna.
Ofta har den även ett handtag.
Du använder durkslag när du ska skölja,
till exempel sallad.
Du kan också använda det
när du ska hålla av kokvatten från pasta.
Durkslaget är gjort i metall eller plast.

Brödkavel

En brödkavel är en rulle med ett skaft i.
På sidorna sitter handtag
som man håller i när man kavlar.
Du använder brödkaveln för att platta ut deg
när du bakar.
Kaveln är oftast gjord av trä,
men det finns även kavlar i plast.

Rivjärn

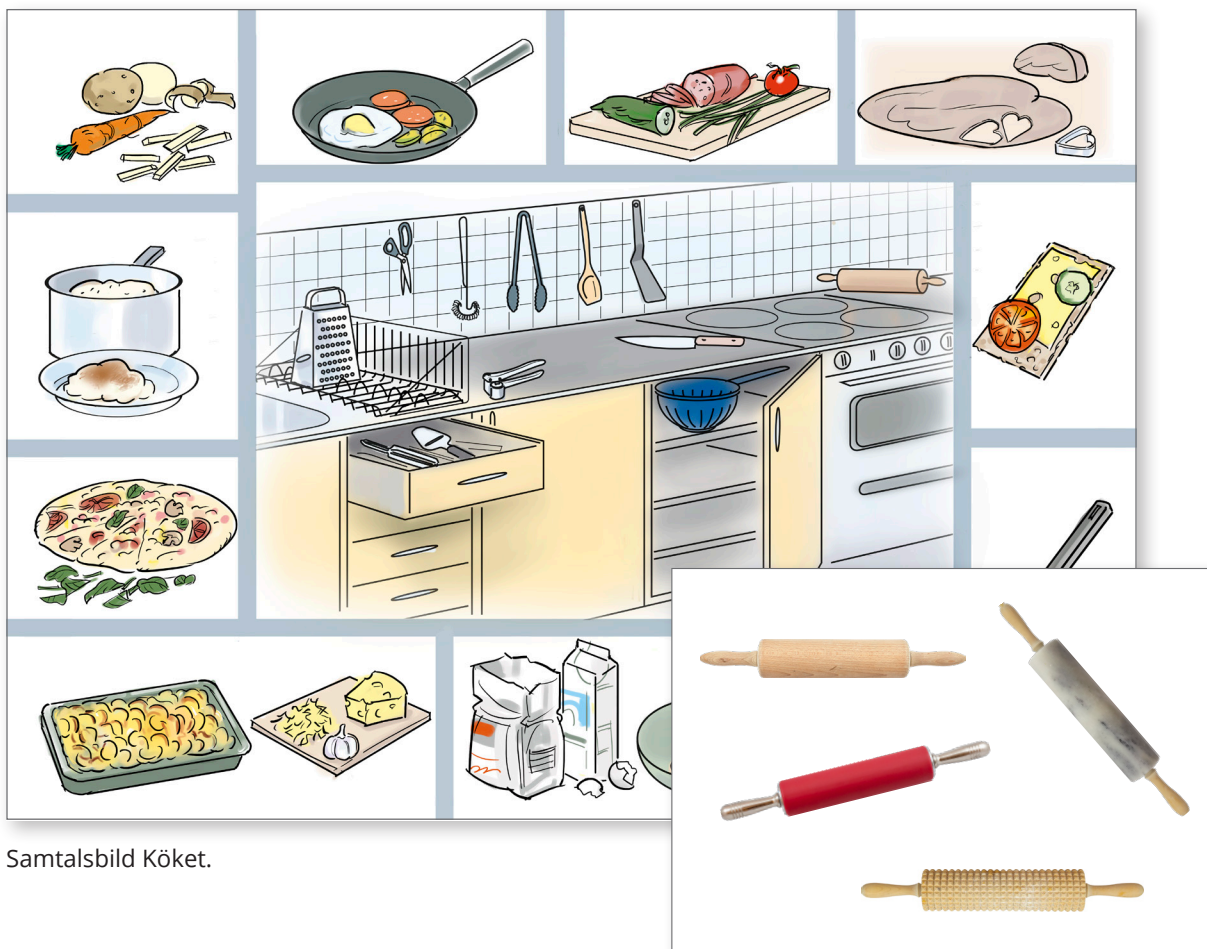
Rivjärnet ser oftast ut som en metallåda utan botten.
På sidorna har det många hål med vassa kanter.
Längst upp sitter det ett handtag.
Du använder rivjärnet för att riva
till exempel grönsaker och ost.
Du drar det du vill riva mot rivjärnet.
Då bildas strimlor eller skivor.
Rivjärn är gjorda av metall.

Faktatexter till eleven.

Samtalsbilder

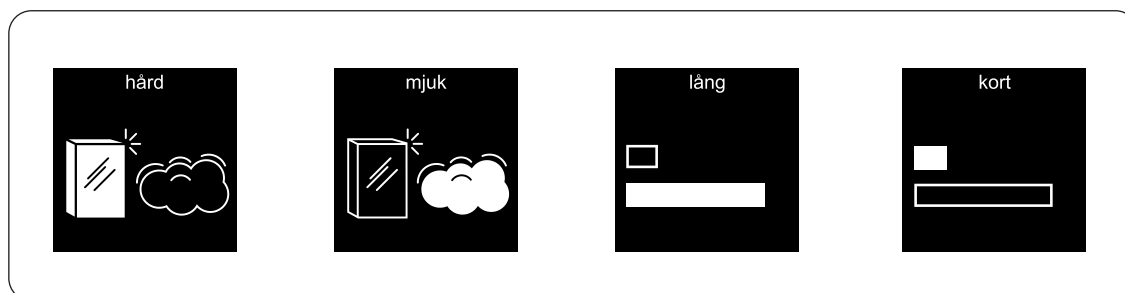
Till materialet följer flera olika samtalsbilder. Några av dem visar varianter av de olika köksredskapen. Tanken är att visa att redskapet kan se olika ut men ändå ha samma funktion. För att stimulera till samtal om köksredskapets användning och resultat finns en samtalsbild som visar en köksmiljö (Köket). Runt omkring den stora bilden finns små bilder där passande köksredskap saknas. Tanken är att bilderna ska vara ett stöd för eleven att associera till olika situationer där köksredskapet eller något annat redskap kan användas.

Samtalsbild Köket.

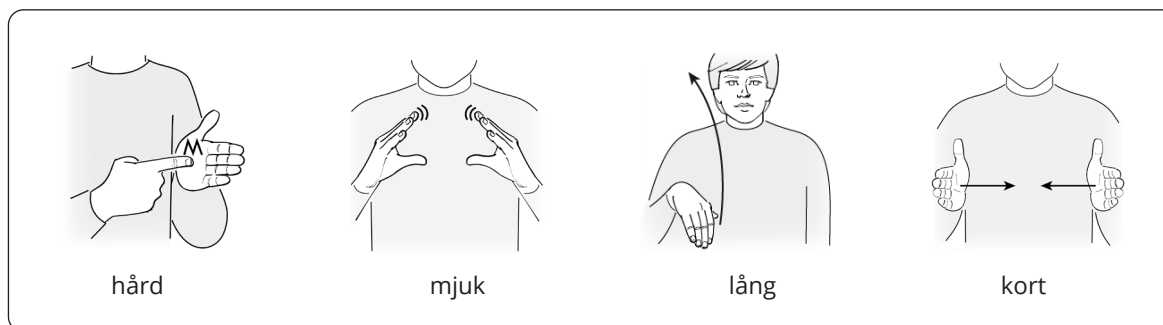
Kommunikationskort

Om du i ditt arbete möter elever som använder bilder som stöd i sin kommunikation är det viktigt att introducera de bilder som behövs för att eleven ska ha möjlighet att kommunicera om exempelvis köksredskapens material och egenskaper. Som alltid är det viktigt att vuxna runt omkring eleven är förebilder och använder bilderna i sin kommunikation. I det här materialet följer det med exempel på kommunikationskortor med pictogrambilder.

TAKK - tecken som alternativ och kompletterande kommunikation

Om du arbetar med elever som använder TAKK-tecken i sin kommunikation är det viktigt att introducera de tecken som behövs för att eleverna ska kunna vara delaktiga och kommunicera kring de olika köksredskapen. De vuxna runt omkring eleven agerar förebilder och använder tecknen i sin kommunikation. I det här materialet följer det med exempel på ritade tecken.

Ordbilder

Till materialet följer ordbilder. Dessa kan vara till hjälp i de uppgifter där eleven ska svara skriftligt i elevboken. Klipp ut ordbilderna så att eleverna kan klistra in dem på skrivraderna, eller använd dem som förlaga när eleverna ska skriva orden.

Utvärdering

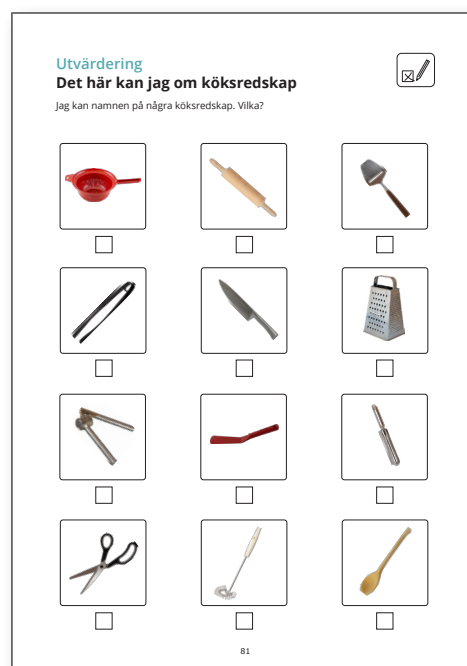
För att hjälpa eleverna att reflektera över sitt eget lärande finns olika utvärderingsmaterial. Här kan eleven visa sina kunskaper genom att till exempel dra streck, markera med kryss eller skriva.

Webbutik

I webbutiken kan du hämta fler bilder på de köksredskap som finns i elevboken.

QR-kod till webbutiken

Utvärdering, exempel.

Sätt att arbeta med uppgifterna 1-3

Köksredskap 1

1. Köksredskapets namn:

2.

3. Vilket material är redskapet tillverkat av?

plast

metall

trä

glas

annat

4

FÖRBEREDELSE

Ta fram:

- Elevbok med klippark
- Ett fysiskt exemplar av det aktuella köksredskapet
- Sax, lim och penna
- Ordbilder (se sidan 75)

Syfte

I de två första uppgifterna på uppslagets vänstra sida är syftet att eleven ska lära sig köksredskapets namn och känna igen redskapet. I den tredje uppgiften är tanken att eleven ska undersöka vilket eller vilka material som redskapet är tillverkat av och reflektera över varför just dessa material har använts. Ni kan arbeta med uppgifterna på olika sätt. Se nedan för förslag.

Uppgift 1

- Alternativ 1** Eleven klistrar in en ordbild med redskapets namn.
- Alternativ 2** Eleven skriver redskapets namn med stöd av ordbilden.
- Alternativ 3** Eleven skriver själv redskapets namn.

Uppgift 2

- Alternativ 1** Eleven tittar på klipparket och pekar på den bild som visar redskapet. Elev och pedagog klipper ut och klistrar in bilden tillsammans.
- Alternativ 2** Eleven klipper ut den bild som visar redskapet och klistrar in den i boken.
- Alternativ 3** Eleven ritlar själv en bild på redskapet.

Uppgift 3

- Alternativ 1** Eleven och pedagogen undersöker redskapet tillsammans och samtalar om vilket eller vilka material redskapet är tillverkat av. Eleven markerar sitt svar med kryss i rutorna.
- Alternativ 2** Eleven arbetar självständigt eller i grupp och markerar med kryss vilket eller vilka material redskapet är tillverkat av.